

5. De trein

Alle kinderen huilden. De chaos die dat geluid veroorzaakte, was onbeschrijflijk. De hele coupé deinde heen en weer. Terwijl de tranen over mijn wangen rolden, voelde ik een soort verantwoordelijkheidsgevoel ontwaken. De meeste kinderen waren nog heel klein. Omdat ik duidelijk de oudste was, besloot ik op te houden met huilen. Ik deed mijn uiterste best om me te beheersen en begon na een minuut of tien te praten tegen het jongetje dat naast me zat.

‘Hoe heet jij?’ zei ik met de normaalste stem die ik kon opbrengen.

‘Ik heet Casper,’ zei het kind. Van onder zijn arm keek een beer me uitdrukingsloos aan.

Kom je ook uit het getto van Praag?’ vroeg ik.

‘Ja ‘ knikte Casper, ‘ik woon in de Maisselstraat.’

Hoewel ik de jongen nog nooit gezien had, zei ik dat we dan bijna burens waren geweest.

‘Je meent het!’ zei Casper, en hij stopte met huilen.

We waren nu met twee kinderen die niet huilden, dat was een begin.

‘Casper, moet je luisteren,’ zei ik, ‘we moeten ervoor zorgen dat de andere kinderen stoppen met huilen, want anders komen we nooit levend in Engeland aan. We worden gek van het gebrul om ons heen en de kinderen worden zelf ook gek van hun eigen gedoe.’

Casper knikte. ‘Ja, dat is waar, mevrouw,’ zei hij.

Onwillekeurig moest ik een beetje lachen. ‘Ik ben geen mevrouw, ik heet Raisa,’ zei ik.

Nu stopte Casper helemaal met huilen. ‘Je bent dus nog een meisje,’ zei hij. ‘Maar je ziet er nogal deftig uit. Je lijkt op een mevrouw.’

‘Dank je wel,’ zei ik ernstig, ‘ik wil graag een mevrouw worden later, maar nu nog niet.’

‘Dat begrijp ik,’ zei Casper, ‘mijn abba zegt dat ik een man moet zijn, maar daar heb ik ook geen zin in. Als je een man bent, dan moet

je de hele dag in de Thora lezen en hard werken. Je moet heel lang stilzitten in de synagoge. Of je moet de grote rollen van de profeten voorlezen. En je kunt nooit meer in bomen klimmen. Daar lijkt me niets aan.'

'Ja, dat is waar,' zei ik. 'Vrouwen mogen ook niet meer in bomen klimmen. Ze moeten de hele dag kookrecepten uitproberen en voor de kinderen zorgen. Ze moeten alles doen wat de abba's vragen, en dat is heel veel. Maar in de rollen van de profeten lezen lijkt me heel mooi. Mijn abba heeft me daar al veel over verteld, en ik mocht af en toe iets lezen. Dan praatten we er samen over, dat was geweldig.'

Casper keek me aandachtig aan. 'Dan ben jij een bijzonder meisje,' zei hij beslist.

'Misschien,' zei ik, 'maar dat is iets anders dan een mevrouw.'

Nu we het erover eens waren dat we nog lang geen abba of mevrouw wilden zijn, leek het alsof er een ragfijn draadje tussen ons beiden gesponnen was. Een draadje dat zei dat we elkaar begrepen en dat er nog iets goeds overgebleven was in ons omvergegooide bestaan. We waren nog kinderen.

Het was er intussen nog niet rustiger op geworden in de treincoupé. Overall huilden jongens en meisjes, sommigen riepen luid om hun vader en moeder. Er moest iets gebeuren voordat de soldaten van de SS zouden komen. Op het perron had ik gezien dat die instapten. Ik had helmen gezien en geweren. Wat zou er gebeuren als de soldaten boos werden om het gehuil dat er uit de coupé opsteeg? Dan waren we ons leven niet zeker. Misschien zouden de soldaten de huilende kinderen op het volgende station uit de trein zetten. Ik had in Praag al veel verschrikkelijke dingen gezien en bedacht dat de soldaten in staat waren om een kind uit de trein te gooien. Dat mocht niet gebeuren.

'Casper, je ziet er alweer flink uit,' zei ik, 'en je huilt niet meer. We moeten iets doen. Ik heb soldaten gezien in de andere treinwagon. Nog even en ze zullen boos worden omdat het hier zo'n lawaai is. Je weet dat de soldaten nooit goed voor ons zijn geweest. We moeten iets bedenken om de kinderen stil te krijgen.'

'Ja, je hebt gelijk,' zei Casper. 'Maar wat kunnen we bedenken? Hoe kunnen we ze laten stoppen met huilen?'

'Ik heb een idee,' zei ik. 'Ik ga de kinderen een verhaal vertellen over jouw beer. Wat vind je daarvan?'

'Dat vind ik goed,' zei Casper.

'Maar als ik nu een verhaal ga vertellen, hoort niemand me. We moeten ze eerst stil zien te krijgen, maar hoe?'

'Ik heb een fluit in mijn koffer. Zal ik daar een liedje op spelen?' vroeg Casper.

'Een geweldig idee!' zei ik.

Zonder zich te bedenken prutste Casper aan zijn koffer tot die opensprong, zocht even tussen zijn spullen en pakte een blokfluit. Hij ging op de bank staan en begon te spelen. Een vrolijk liedje buitelde over de hoofden van de kinderen. In eerste instantie had niemand er erg in, maar het duurde niet lang of er werd een kind stil, en nog een. Binnen een minuut was de hele coupé stil. Iedereen keek naar Casper, en luisterde naar het liedje dat hij speelde. Er begon iemand zacht mee te neuriën, en nog iemand. Even later zong iedereen het bekende liedje mee. Het leek wel een wonder.

Terwijl de laatste tonen wegstierven, ging ik op de bank staan. 'Hallo, allemaal!' riep ik zo hard ik kon. 'Dit is Casper en ik ben Raisa. Ik ga jullie een mooi verhaal vertellen, maar dan moeten jullie wel stil blijven. Kan dat?'

Er knikte een hoofdje, Het was van een meisje met gitzwarte krullen. Iemand anders riep: 'Ja!'

Ook andere kinderen knikten voorzichtig.

Ik plantte mijn benen extra stevig op de bank, hield de beer van Casper omhoog en zette mijn beste vertelstem op.

'Lang geleden was er een vos met een heel lange staart van bont. De staart zag er heel mooi en pluizig uit. De vos was nogal met zichzelf in zijn nopjes en vroeg aan iedereen die hij tegenkwam: "Is mijn staart niet de mooiste staart die u ooit zag?"

De mensen vonden hem erg verwaand. Maar omdat ze bang waren voor zijn gemene streken, wilden ze hem niet boos maken. Daarom zeiden ze steeds: "Maar natuurlijk, meneer vos, u hebt de mooiste staart die ik ooit heb gezien."